

ANNA SZLUZ

FORMY ZATRUDNIENIA STREETWORKERÓW

FORMS OF EMPLOYMENT STREETWORKERS

A b s t r a c t. The aim of the article is to discuss streetworking as a specific form of help that pertains to social work, education and counseling. Streetworking targets individuals or groups who, for various reasons, do not want or are unable to use the traditional and institutional forms of support. Locating the streetworking help in the concept of helping via offering, the author outlines the idea of streetworking and the legal basis.

Key words: law; society; streetworking; streetworker.

Streetworking jest formą pomocy polegającą na pracy z osobami wykluczonymi społecznie w miejscach, w których egzystują na co dzień. Jest realizowany przez pracowników i wolontariuszy ośrodków pomocy społecznej, ośrodków pomocy rodzinie czy centrów pomocy rodzinie, we współpracy z policją, strażą miejską, strażą ochrony kolei oraz strażą graniczną. Streetworking jest również wykonywany przez pracowników oraz wolontariuszy organizacji pozarządowych. Jego wdrażanie powinno być związane m.in. z: zatrudnieniem pracowników w ramach umowy o pracę, zapewnieniem szkoleń i superwizji¹, wyposażeniem pracowników (np. w odzież, obuwie, telefony komórkowe, apteczki, bilety komunikacji miejskiej itp.) i tworzeniem zespołów z myślą o zapewnieniu bezpieczeństwa². W kontekście stopniowego roz-

---

Dr ANNA SZLUZ – Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie; adres do korespondencji: e-mail: a.szluz@gmail.com

¹ Szerzej na ten temat zob. *Superwizja pracy socjalnej*, red. M. Grewiński, B. Skrzypczak, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Janusza Korczaka, Warszawa 2014.

² Por. B. SZLUZ, *Streetworking jako nowa forma interwencji i pracy z osobami wykluc-*

wijania się streetworkingu ważne jest prowadzenie kształcenia i szkoleń, a także określenie wymagań dotyczących rekrutacji i kwalifikacji zatrudnianych pracowników ulicy. W regulacjach prawnych zarówno praca streetworkera, jak również sama forma pracy nie zostały zdefiniowane, dlatego celem tego artykułu uczyniono ukazanie form zatrudnienia streetworkerów.

1. KWALIFIKACJE I KSZTAŁCENIE STREETWORKERÓW

Ze względu na fakt, iż ustawodawca nie wprowadził do polskiego porządku definicji legalnej streetworkera, ani nie uregulował kwestii konieczności posiadania kwalifikacji zawodowych wobec osoby podejmującej działania w tym zakresie, trudno precyzować jakie kompetencje zawodowe powinna posiadać taka osoba. Współcześnie, kiedy uczelnie wyższe mają dużą swobodę w tworzeniu nowych interdyscyplinarnych ścieżek kształcenia, pojawia się możliwość stworzenia specjalności streetworker w obrębie danego kierunku studiów czy też studiów podyplomowych w tym zakresie.

Różnorodności w zakresie kompetencji streetworkerów obrazują następujące przykłady (praca z osobami doświadczającymi bezdomności):

1. model realizowany w województwie pomorskim – opiera się na pracy zespołów dwuosobowych, w skład których wchodzi osoby przygotowane do pracy jako streetworkerzy, posiadające wykształcenie z zakresu nauk społecznych (np. Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Gdańskie, Stowarzyszenie „Horyzont”, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gdyni); działania te realizowane są obecnie na terenie całego kraju;

2. model realizowany w Wielkiej Brytanii – oparty jest na tzw. zespołach mieszanych, w których uczestniczy jedna osoba doświadczająca w przeszłości bezdomności, druga z kolei wspierająca w zakresie funkcjonowania w odmiennej od polskiej rzeczywistości administracyjno-prawnej oraz językowej (np. Fundacja Pomocy Wzajemnej „Barka” UK); projekt został zakończony, obecnie w ramach działania „BarkaUK” funkcjonuje infolinia, będąca kontynuacją wcześniejszych działań „Barki”, jest realizowana w Holandii, Belgii i Irlandii, natomiast w Poznaniu streetworkerzy prowadzą „Pogotowie społeczne”;

3. model oparty na zasadzie „bezdomni – bezdomnym” – są to jednorodne, dwuosobowe zespoły składające się z osób doświadczających bezdomności (np. Stowarzyszenie „Otwarte Drzwi”)³.

---

czonymi społecznie, „Seminare. Poszukiwania Naukowe” 2014, t. 35, nr 2, s. 110.

³ Raport z fazy diagnozy. Kondycja i dobre praktyki pomocy ludziom bezdomnym w sześciu

Przed rozpoczęciem pracy streetworker powinien zostać przeszkolony, najlepiej jednak, aby posiadał odpowiednie kwalifikacje.

Status prawny streetworkera związany jest przede wszystkim z regulacjami prawnymi dotyczącymi zawodu pracownika socjalnego. Pracę streetworkera może zatem wykonywać pracownik socjalny, którym może być osoba spełniająca co najmniej jeden z warunków: posiada dyplom ukończenia kolegium pracowników służb społecznych; ukończyła studia wyższe na kierunku praca socjalna; do dnia 31 grudnia 2013 r. ukończyła studia wyższe o specjalności przygotowującej do zawodu pracownika socjalnego na jednym z kierunków: pedagogika, pedagogika specjalna, politologia, polityka społeczna, psychologia, socjologia, nauki o rodzinie⁴. Przygotowywanie streetworkerów w Polsce rozpoczęły niektóre uczelnie wyższe. Wśród szkół, które kształcą na kierunku praca socjalna lub pedagogika, w zakresie specjalności streetworking, można wymienić m.in. następujące: Akademia Ignatianum w Krakowie Wydział Pedagogiczny, Dolnośląska Szkoła Wyższa we Wrocławiu Wydział Zamiejscowy w Kłodzku, Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna we Włocławku, Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu.

Realizowane jest także kształcenie w zakresie streetworkingu, wykorzystywane w procesie resocjalizacji osób odbywających karę pozbawienia wolności w zakładzie karnym. Studia pierwszego stopnia na kierunku praca socjalna, specjalność streetworking, prowadzone są w jednostkach penitencjarnych okręgu lubelskiego. Zajęcia realizują pracownicy Instytutu Nauk o Rodzinie i Pracy Socjalnej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II⁵. Przygotowanie, poprzez szkolenia, w zakresie streetworkingu prowadzą także np.: Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu Departament Spraw Społecznych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Płocku.

Jeśli podmiot korzysta z pracy wolontariusza, to ma obowiązek poniesienia kosztów szkoleń i kursów, które są niezbędne do prawidłowego wykonywania obowiązków wolontariusza⁶. Przykładem mogą być: Centrum Wspierania

---

obszarach: streetworking, praca socjalna, mieszkalnictwo i pomoc doraźna, partnerstwa lokalne, zdrowie, zatrudnienie i edukacja, red. R. Stenka, Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności, Gdańsk 2011, s. 65.

⁴ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, DzU 2015, poz. 163; Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 7 czerwca 2016 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o pomocy społecznej DzU 2016, poz. 930, art. 116, pkt 1.

⁵ Szerzej na ten temat zob. KUL, *Grupa więźniów ukończyła studia na KUL. „Stanowią wzór dla innych osadzonych”*, wydanie internetowe: <http://www.dziennikwschodni.pl/lublin/grupa-wiezniow-ukonczylo-studia-na-kul-stanowia-wzor-dla-innych-osadzonych,n,1000182354.html> (18.06.2016).

⁶ Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,

Organizacji Pozarządowych „Centrum Trójki” w Suwałkach, Centralny Ośrodek Duszpasterstwa Akademickiego w Katowicach, które prowadzą szkolenia streetworkerów.

2. ZATRUDNIANIE STREETWORKERÓW

Status prawny, osoby pracującej jako streetworker z poszczególnymi kategoriami odbiorców⁷, jest regulowany obowiązującymi aktami prawnymi, które wprost nie odnoszą się do pracy streetworkera. Nasuwają się pytania: kto może być pracodawcą/zleceniodawcą i w jakich stosunkach prawnych może podejmować działania?

Streetworkerzy mogą być zatrudniani przez publiczne i niepubliczne instytucje odpowiadające za realizację polityki społecznej na danym terenie, a także przez organizacje pozarządowe. Pracownicy socjalni, wykonujący zadania streetworkera, mogą być zatrudniani przez wspomniane instytucje, jak również podmioty uprawnione, prowadzące działalność w zakresie pomocy społecznej (np. organizacje pozarządowe)⁸. Pracodawca/zleceniodawca, który powierza działania streetworkerowi, bierze pod uwagę zapisy zawarte np. w gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, w projektach czy programach organizacji pozarządowych.

Podejmując rozważania na temat aspektów prawnych, należy omówić kwestię podejmowania zatrudnienia przez streetworkerów. Diagnoza, ujęta jako

---

DzU 2003, poz. 98, poz. 873, art. 2, pkt 3. Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 lutego 2016 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, DzU 2016, poz. 239, art. 45, pkt 3.

⁷ Przykładem może być praca streetworkera m.in. z osobami bezdomnymi (np. w Świnoujściu czy w Łodzi – umowa o pracę) i pracownika (pedagoga) ulicy z dziećmi i młodzieżą (np. w Sanoku – umowa zlecenia).

⁸ Organy administracji rządowej i samorządowej mogą zlecać realizację zadania z zakresu pomocy społecznej organizacjom pozarządowym, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 tej ustawy, prowadzącym działalność w zakresie pomocy społecznej, zwanych dalej „podmiotami uprawnionymi”. Tamże, art. 25 ust. 1. Działalność pożytku publicznego mogą również prowadzić osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego, ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, DzU 2016, poz. 239, poz. 395, art. 3, ust. 3, pkt 1.

„Kondycja i dobre praktyki pomocy ludziom bezdomnym w sześciu obszarach: streetworking, praca socjalna, mieszkalnictwo i pomoc doraźna, partnerstwa lokalne, zdrowie, zatrudnienie i edukacja”, wykazała, że streetworkerzy najczęściej zatrudnieni są na dwóch dominujących stanowiskach: pracownik socjalny oraz streetworker⁹. Osoby te podejmują działania w ramach stosunków cywilnoprawnych i stosunku pracy. W przypadku nawiązywania stosunków cywilnoprawnych, organy administracji publicznej i organizacje non profit najczęściej podejmują współpracę ze streetworkerami w ramach umowy zlecenia i w formie umowy o wolontariat (porozumienie). Podstawę zatrudnienia streetworkerów reguluje ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy¹⁰, która określa prawa i obowiązki wynikające ze stosunku pracy.

2.1. Umowa o pracę

Przez nawiązanie stosunku pracy streetworker zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz i pod kierownictwem pracodawcy, który zobowiązuje się do wypłacania wynagrodzenia. Kodeks pracy wyróżnia następujące podstawowe rodzaje umów o pracę: na okres próbny, na czas określony, na czas nieokreślony, na czas wykonania określonej pracy¹¹. Umowa na okres próbny nie może przekroczyć trzech miesięcy, może poprzedzać zawarcie pozostałych umów¹². Okres zatrudnienia na podstawie umowy o pracę na czas określony, a także łączny okres zatrudnienia na podstawie umów o pracę na czas określony zawieranych między tymi samymi stronami stosunku pracy, nie może przekraczać 33 miesięcy. Łączna liczba tych umów nie może przekraczać trzech¹³. Kodeks stanowi, że umowa o pracę powinna być zawarta na piśmie i określać strony umowy (pracodawca

---

⁹ *Raport z fazy diagnozy. Kondycja i dobre praktyki pomocy ludziom bezdomnym*, s. 60.

¹⁰ Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy, DzU 1974, nr 24, poz. 141, zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w: DzU 2014, poz. 1502, poz. 1662; DzU 2015 r. poz. 1066, poz. 1220, poz. 1224, poz. 1240, poz. 1268, poz. 1735, DzU 2016, poz. 868; ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy, DzU 2016, poz. 910.

¹¹ Tamże, rozdział II.

¹² Tamże, art. 25, § 2.

¹³ Tamże, art. 25, § 1. Przepisu § 1 nie stosuje się do umów o pracę zawartych na czas określony: w celu zastępstwa pracownika w czasie jego usprawiedliwionej nieobecności w pracy; w celu wykonywania pracy o charakterze dorywczym lub sezonowym; w celu wykonywania pracy przez okres kadencji; w przypadku, gdy pracodawca wskaże obiektywne przyczyny leżące po jego stronie, jeżeli ich zawarcie w danym przypadku służy zaspokojeniu rzeczywistego okresowego zapotrzebowania i jest niezbędne w tym zakresie w świetle wszystkich okoliczności zawarcia umowy. Tamże, art. 1, § 4.

i streetworker), rodzaj umowy, datę jej zawarcia oraz warunki pracy i płacy, w szczególności: rodzaj pracy, miejsce wykonywania pracy, wynagrodzenie za pracę odpowiadające rodzajowi pracy, ze wskazaniem składników wynagrodzenia, wymiar czasu pracy, termin rozpoczęcia pracy. Jeśli umowa nie została zawarta w formie pisemnej, pracodawca przed dopuszczeniem pracownika do pracy potwierdza pracownikowi na piśmie ustalenia co do stron umowy, rodzaju umowy oraz jej warunków¹⁴. Umowa o pracę daje streetworkerowi prawa, np. do wypoczynku¹⁵, określenia możliwości dokończenia się¹⁶, wynagrodzenia za czas choroby¹⁷, zaliczenia stażu pracy¹⁸, zasady wypowiedzania umowy¹⁹, zasady wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych, czyli ponad czas określony w Kodeksie pracy (przyjmuje się, że czas pracy wynosi 8 godzin na dobę i przeciętnie 40 godzin tygodniowo). Praca w godzinach nadliczbowych jest dopuszczalna w razie: konieczności prowadzenia akcji ratowniczej w celu ochrony życia lub zdrowia ludzkiego, ochrony mienia lub środowiska albo usunięcia awarii (praca w niedzielę i święta jest dozwolona m.in. ze względu na wymienione okoliczności) oraz szczególnych potrzeb pracodawcy²⁰. Ze względu na specyfikę pracy streetworkera ważny jest fakt, że praca w godzinach nadliczbowych jest dodatkowo opłacana. Ponadto za pracę w dni wolne i święta przysługuje inny dzień wolny od pracy, w uzgodnionym przez strony terminie, udzielony do końca okresu rozliczeniowego.

2.2. Umowa zlecenia

Najważniejszą cechą odróżniającą umowy o pracę od umowy cywilnoprawnej jest brak podporządkowania streetworkera (wykonawcy) powierzającemu pracę. To oznacza, że osoba zatrudniona na podstawie umowy zlecenia nie może pracować w godzinach i miejscu ściśle wyznaczonym przez pracodawcę (jest to problematyczny zapis w przypadku pracownika ulicy) i podlegać przełożonym tak, jak pracownik zatrudniony na podstawie umowy o pracę. Umowa zlecenia jest umową zawieraną na czas określony. Określa konkretny produkt czy usługę, którą streetworker musi wykonać. Zobowiązuje się

---

¹⁴ Tamże, art. 29, § 1 i 2.

¹⁵ Tamże, art. 14.

¹⁶ Tamże, art. 17, art. 94, pkt 6.

¹⁷ Tamże, art. 92.

¹⁸ Tamże, art. 77, § 3.2.

¹⁹ Tamże, art. 36.

²⁰ Tamże, art. 151.

do dokonania określonych czynności dla dającego zlecenie, za których efekt ostatecznie nie jest odpowiedzialny²¹. Umowa zlecenia jest bowiem umową starannego działania, a rezultat nie zawsze musi być osiągnięty.

Mając na uwadze specyfikę streetworkingu, należy podkreślić wspomniany aspekt starannego działania pracownika ulicy. Założeniem jego pracy nie jest bowiem uzyskanie od razu jakiegoś mierzalnego efektu, ale powtarzalne wychodzenie z informacją do osób pozostających poza systemem pomocy instytucjonalnej, do ich środowiska i na ich zasadach, w ich tempie oraz w oparciu o plan, który zaakceptowali²².

Umowa zlecenia powinna być zawarta w formie pisemnej (po jednym egzemplarzu dla każdej ze stron) i określać co najmniej: rodzaj umowy; datę jej rozpoczęcia i zakończenia; charakterystykę pracy; wartość wynagrodzenia; informację o tym czy zleceniobiorca będzie korzystał z praw autorskich, przy których zastosowane są (50%) koszty uzyskania przychodu. Umowa zlecenia charakteryzuje się przede wszystkim tym, że: brak jest podporządkowania pracodawcy, nie obejmuje jej ustawowe minimum wynagrodzenia, wynagrodzenie jest wypłacane po wykonaniu pracy, nie ma ograniczeń w liczbie kolejnych umów. Streetworker ma jednak ograniczone prawa, m.in.: brak prawa do urlopu, wypłaty odprawy, odpłatności za czas choroby. W przypadku np. studentów nie ma obowiązku oskładkowania²³ umowy zlecenia składkami ZUS.

Pracodawcy, modyfikując klasyczne cechy zlecenia, starają się osiągnąć ten sam cel, jaki jest związany ze stosunkiem pracy, bez ponoszenia dodatkowych kosztów finansowych i społecznych. Przyczyną może być brak środków finansowych umożliwiających zatrudnienie streetworkera w oparciu o umowę o pracę, np. na taki problem napotyka organizacje pozarządowe.

2.3. Umowa (porozumienie) o wolontariat

W instytucjach publicznych oraz organizacjach pozarządowych, streetworkerzy podejmują działania także jako wolontariusze. Zgodnie z zapisem

---

²¹ Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny, DzU 1964, nr 16, poz. 93, opracowano na podstawie: DzU 2016, 380, poz. 585, art. 734-751.

²² Por. *Zatrudnienie*, w: *Podręcznik streetworkera bezdomności*, red. M. Dębski, A. Michalska, Wydawnictwo Pomorskiego Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności, Gdańsk 2012, s. 130.

²³ Od 2016 r. zaczęły obowiązywać nowe zasady oskładkowania umów zleceń. Zmiany zostały wprowadzone ustawą z dnia 23 października 2014 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw, DzU 2014, poz. 1831 z późn. zm., art. 1 pkt 3 lit. a i b.

w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie: „wolontariuszem jest osoba fizyczna, która ochotniczo i bez wynagrodzenia wykonuje świadczenia na zasadach określonych w ustawie”²⁴. Zasadniczą rolę w definicji podanej przez ustawodawcę odgrywa zwrot „bez wynagrodzenia”, gdyż pozwala odróżnić on stosunek pracy od umowy o wolontariat (porozumienie o wolontariat). Ma to istotne znaczenie, bowiem przepisy Kodeksu pracy nie będą miały zastosowania do działań wolontariuszy. Odnosząc się do omawianej kwestii należy zauważyć, iż wolontariuszem może zostać każda osoba. Mogą nimi być zarówno osoby pełnoletnie, jak i niepełnoletnie (wobec tych drugich wymagana jest pisemna zgoda opiekuna prawnego) oraz cudzoziemcy, którzy nie muszą do tego rodzaju aktywności posiadać pozwolenia na pracę w Polsce. Nie ma też przeciwwskazań, aby pracę wolontariuszy wykonywali bezrobotni, nie tracą oni bowiem przez to statusu bezrobotnego ani prawa do zasiłku. Większość organizacji pozarządowych korzysta z pomocy wolontariuszy. Działają oni dla dobra publicznego w ramach szeroko rozumianej pomocy społecznej, ochrony zdrowia czy edukacji. Ze świadczeń wolontariuszy mogą korzystać również międzynarodowe organizacje pozarządowe działające w Polsce²⁵, a także organizacje i podmioty kościelne, prowadzące działalność pożytku publicznego²⁶. Praca wolontariusza jest dobrowolna, a zatem nie ma on obowiązków, które musiałby wykonać, aby umowa o wolontariat była ważna. Powinien jednakże wypełniać powierzone zadania z należytą starannością.

Korzystający z wolontariatu ma, zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie²⁷, obowiązek m.in.: zawarcia ze streetworkerem umowy w formie pisemnej, jeśli stosunek

---

²⁴ Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, DzU 2003, poz. 98, poz. 873, art. 2, pkt 3. Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 lutego 2016 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, DzU 2016, poz. 239.

²⁵ J. Blicharz, *Komentarz do ustawy o spółdzielniach socjalnych*, w: *Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Ustawa o spółdzielniach socjalnych. Komentarz*, Warszawa: Wydawnictwo Wolters Kluwer 2012, wydanie internetowe: https://lex.uks.edu.pl/lex/index.rpc?&fromHistory=false#content.rpc--ASK--nro=201335195&wersja=0&localNroPart=587320379&fullTextQuery.query=jolanta+blicharz&reqId=1468356180853_75980353&class=CONTENT&loc=4&full=1&hId=2 (10.07.2016).

²⁶ Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, DzU 2003, poz. 98, poz. 873, art. 2, pkt 3. Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 lutego 2016 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, DzU 2016, poz. 239, art. 3, ust. 3.

²⁷ Tamże, dział III, wolontariat.

wolontariatu ma trwać dłużej niż 30 dni; przeszkolenia w zakresie bhp; poinformowania o przysługujących streetworkerowi prawach i ciężących na nim obowiązkach oraz umożliwienia mu dostępu do informacji w formie ustnej lub pisemnej; dostarczenia streetworkerowi wszelkich materiałów i środków, niezbędnych do właściwego wykonywania zadań, wynikających z umowy o wolontariat (zawartego porozumienia); na żądanie streetworkera zwrócenia kosztów, które poniósł on w związku z wykonywanym świadczeniem; opłacenia podróży służbowych i wypłacania diet na zasadach obowiązujących pracowników; zapewnienia wolontariuszowi bezpiecznych i higienicznych warunków pracy; na żądanie streetworkera wystawienia zaświadczenia i opinii na temat świadczonej przez niego pracy.

*

Uregulowania kształtujące status prawny streetworkera są często nieczytelne i/lub niedoprecyzowane, dotyczy to np. zakresu obowiązków wykonywanych przez streetworkera czy nazewnictwa stanowiska pracy. Status prawny streetworkera różni się w zależności od podmiotu, w którym zdecyduje się on podjąć działania. Osoba zatrudniona w organach administracji publicznej będzie podlegać m.in.: regulacjom prawnym zawartym w ustawie o pracownikach samorządowych²⁸, ustawie o służbie cywilnej²⁹ czy ustawie o pracownikach państwowych³⁰. Dla kontrastu streetworker, działający w organizacji pozarządowej, nie będzie podlegał wymienionym regulacjom prawnym. Zaletą pracy streetworkera w organizacji pozarządowej jest bardziej elastyczny charakter realizowanej pracy. Utrudnienie może stanowić brak formalnego umocowania administracyjnego, jakie posiada np. pracownik socjalny, który z kolei napotyka na sztywne procedury i wymagania.

---

²⁸ Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych, DzU 2008, nr 223, poz. 1458; Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 10 czerwca 2016 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o pracownikach samorządowych, DzU 2016, poz. 902.

²⁹ Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej, DzU 2008, nr 227, poz. 1505; Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 5 czerwca 2014 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o służbie cywilnej, DzU. 2014, poz. 1111.

³⁰ Ustawa z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych, DzU 1982, nr 31, poz. 214; Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 11 stycznia 2013 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o pracownikach urzędów państwowych, DzU 2013, poz. 269.

BIBLIOGRAFIA

- BLICHARZ J., Komentarz do ustawy o spółdzielniach socjalnych, w: Ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Ustawa o spółdzielniach socjalnych. Komentarz, Wydawnictwo Wolters Kluwer, Warszawa 2012, wydanie internetowe: https://lex.uksw.edu.pl/lex/index.rpc?&fromHistory=false#content.rpc--ASK--nro=201335195&wersja=0&localNroPart=587320379&fullTextQuery.query=jolanta+blicharz&reqId=1468356180853_75980353&class=CONTENT&loc=4&full=1&hId=2 (10.07.2016).
- GREWIŃSKI M., SKRZYPCZAK B. (red.), Superwizja pracy socjalnej, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Janusza Korczaka, Warszawa 2014.
- KUL, Grupa więźniów ukończyła studia na KUL. „Stanowią wzór dla innych osadzonych”, wydanie internetowe: <http://www.dziennikwschodni.pl/lublin/grupa-wiezniow-ukonczyla-studia-na-kul-stanowia-wzor-dla-innych-osadzonych,n,1000182354.html> (18.06.2016).
- STENKA R. (red.), Raport z fazy diagnozy. Kondycja i dobre praktyki pomocy ludziom bezdomnym w sześciu obszarach: streetworking, praca socjalna, mieszkalnictwo i pomoc doraźna, partnerstwa lokalne, zdrowie, zatrudnienie i edukacja, Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności, Gdańsk 2011.
- SZLUZ B., Streetworking jako nowa forma interwencji i pracy z osobami wykluczonymi społecznie, „Seminare. Poszukiwania Naukowe” 2014, t. 35, nr 2, s. 101-111.
- Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 11 stycznia 2013 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o pracownikach urzędów państwowych, DzU 2013, poz. 269.
- Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 5 czerwca 2014 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o służbie cywilnej, DzU. 2014, poz. 1111.
- Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 lutego 2016 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, DzU 2016, poz. 239.
- Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 7 czerwca 2016 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o pomocy społecznej DzU 2016, poz. 930.
- Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 10 czerwca 2016 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o pracownikach samorządowych, DzU 2016, poz. 902.
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny, DzU 1964, nr 16, poz. 93, opracowano na podstawie: DzU 2016, 380, poz. 585.
- Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy, DzU 1974, nr 24, poz. 141, zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w: DzU 2014, poz. 1502, poz. 1662; DzU 2015 r. poz. 1066, poz. 1220, poz. 1224, poz. 1240, poz. 1268, poz. 1735, DzU 2016, poz. 868.
- Ustawa z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych, DzU 1982, nr 31, poz. 214.
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, DzU 2003, poz. 98, poz. 873.
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, DzU 2015, poz. 163, tekst jednolity.
- Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych, DzU 2008, nr 223, poz. 1458.
- Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej, DzU 2008, nr 227, poz. 1505.
- Ustawa z dnia 23 października 2014 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw, DzU 2014, poz. 1831 z późn. zm.
- Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy, DzU 2016, poz. 910.

Zatrudnienie, w: Podręcznik streetworkera bezdomności, red. M. Dębski, A. Michalska, Wydawnictwo Pomorskiego Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności, Gdańsk 2012, s. 126-136.

PODSTAWY PRAWNE STREETWORKINGU

S t r e s z c z e n i e

Celem artykułu jest przedstawienie specyficznej formy pomocy zwanej streetworkingiem, która dotyczy pracy socjalnej, edukacyjnej oraz poradniczej skierowanej szczególnie do ludzi lub grup, które z różnych względów nie chcą lub nie są w stanie korzystać z tradycyjnych i instytucjonalnych form wsparcia. Wpisując perspektywę pomagania w streetworkingu w koncepcję pomagania poprzez oferowanie, autorka przybliży ideę streetworkingu w kontekście podstaw prawnych.

Słowa kluczowe: prawo; społeczeństwo; streetworking; streetworker.

